

રૂપિયા-પૈસા

મેં ઘણાબધા સિક્કા ભેગા કર્યા છે. પણ મારી પાસે પાકિટ નથી.

ચાલો પૈસા માટેનું પાકિટ બનાવીએ.

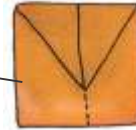

- * એક કાગળ લઈને તેને બરાબર વચ્ચેથી વાળો.
- * બંને ખૂણાઓ 'અ' અને 'બ' ને એવી રીતે વાળો કે જેથી તે બિંદુઓવાળી રેખા પર ભેગા થાય.
- * હવે કાગળ આ મુજબ દેખાશે.
- * હવે કાગળના ટોચના ભાગને પાછળ તરફ આ રીતે વાળો જેથી કાગળની પાછળનો ભાગ આ રીતે દેખાય અને આગળનો ભાગ આ મુજબ દેખાય.

અ

બ

ક

ગ

ખ

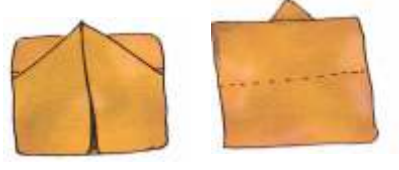
ઘ

- * કાગળના આગળના ભાગને ઉપર રાખો અને 'ક ખ' અને 'ગ ઘ' વાળી કિનારીને એવી રીતે વાળો જેથી તે બિંદુઓ ટપકાંવાળી રેખા પર ભેગાં થાય.

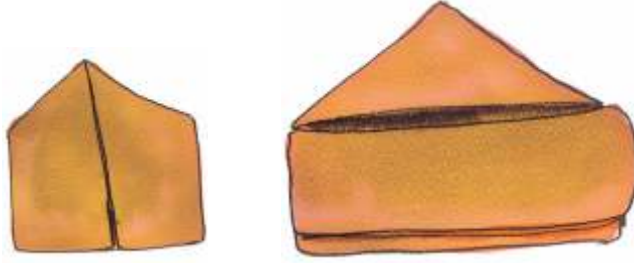
તે આ મુજબ દેખાશે.

- * હવે ટોચના ભાગને ટપકાંવાળી રેખા સહિત વાળો કે જેથી તેનું ચિત્ર આ મુજબ દેખાય –

- * પાછળની પટ્ટીને નીચે તરફ વાળો અને તમારું પૈસાનું પાકિટ તૈયાર!

આપણા પાકિટ માટે પૈસા

- * જુદા-જુદા સિક્કા ભેગા કરો.
- * એક સિક્કાને સપાટ ટેબલ પર મૂકો. તેના પર પાતળો કાગળ મૂકો.
- * એક હાથથી કાગળને મજબૂત રીતે પકડી રાખો. સિક્કાની છાપ પાડવા માટે પેન્સિલની અણીને સિક્કા પરના કાગળ પર હળવેથી ઘસો.
- * ધીમે-ધીમે સિક્કાની છાપ કાગળ પર દેખાશે.
- * સિક્કાની છાપને કાપી લો અને તમારા પાકિટમાં રાખો.

હવે કાગળને કાપીને ચલણી નોટો બનાવો અને દરેક નોટ પર તેની કિંમત લખો.

પૈસાની રમત

★ નીચેની રકમને દર્શાવવા માટે નોટ અને સિક્કાનો ઉપયોગ કરો.
(તમે બનાવેલા પાકિટમાં કેટલાક પૈસા રાખી શકો.)

- છવ્વીસ રૂપિયા
- ૪ રૂપિયા ૫૦ પૈસા
- ૭૮ રૂપિયા
- ૧૩૦ રૂપિયા
- ૮ રૂપિયા ૫૦ પૈસા
- ૫૩ રૂપિયા

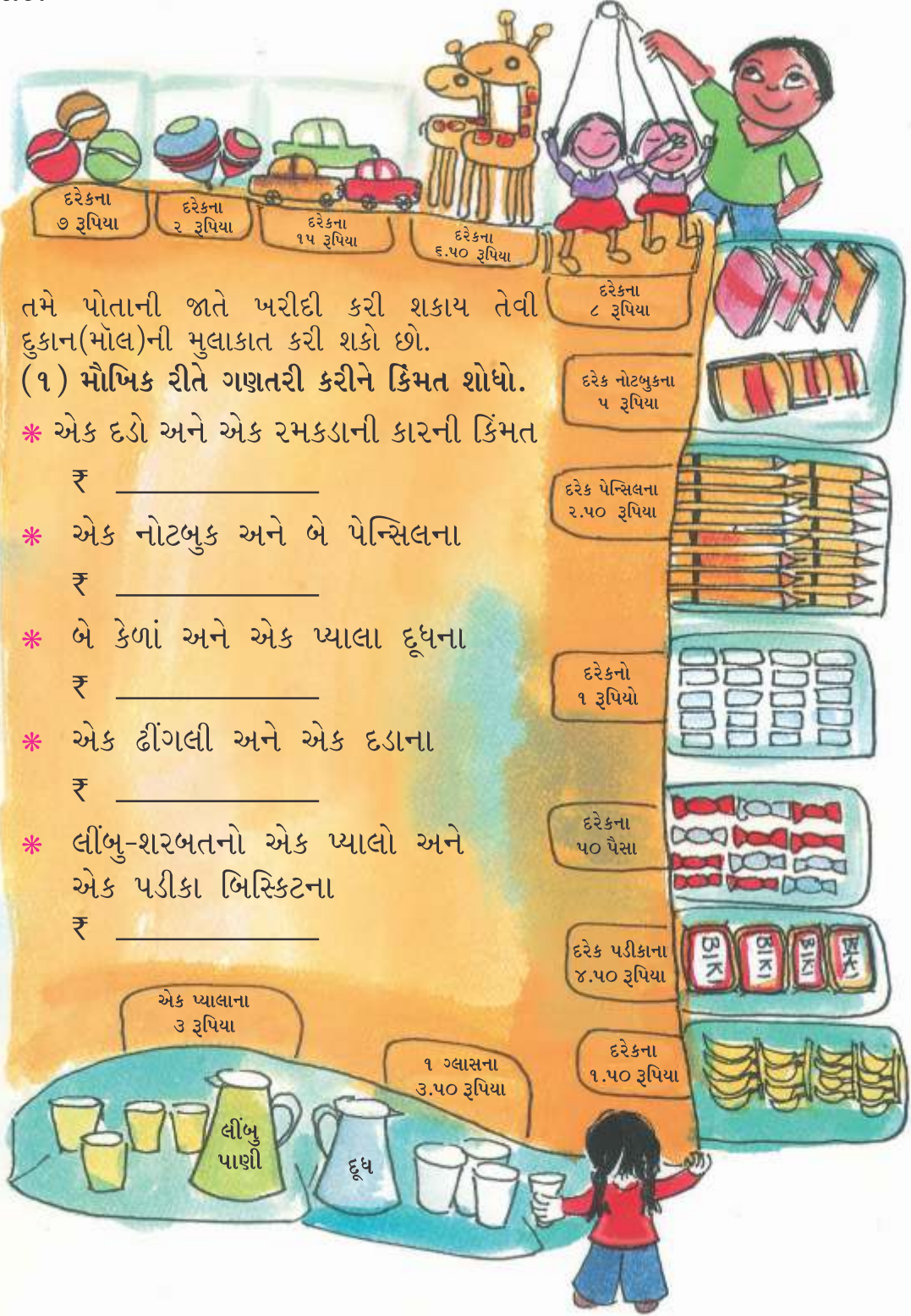
નોટ અને સિક્કા દ્વારા
દર્શાવેલી રકમ લખો.

એક સો એક રૂપિયા

ખરીદી

(૨) કુલ કિંમત શોધો.

- * એક જિરાફ, એક નોટબુક અને એક પ્યાલા લીંબુ-શરબતની કિંમત ₹ _____ થાય.
- * એક પ્યાલો દૂધ, એક પડીકું બિસ્કિટ અને એક કેળાની કિંમત ₹ _____ થાય.
- * એક નોટબુક, બે પેન્સિલ અને બે રબરની કિંમત ₹ _____ થાય.
- * બે ભમરડા, ત્રણ ચોકલેટ અને બે કેળાંની કિંમત ₹ _____ થાય.

(૩) તમારી પાસે વીસ રૂપિયાની નોટ હોય, તો તમે શું-શું ખરીદી શકો?

- * રમકડાંની એક ગાડી, એક પ્યાલો લીંબુ-શરબત, એક કેળું
- * _____, _____, _____
- * _____, _____, _____
- * _____, _____, _____
- * _____, _____, _____

કેશ મેમો રામદુકાન			
વસ્તુ	ભાવ	રૂપિયા	પૈસા
	કુલ		

(૪) તમે જે વસ્તુઓ ખરીદી તેનો કેશ-મેમો તમારે બનાવવાનો છે.

સરવાળો કર્યા પહેલાં, તમારે કેટલા રૂપિયાની જરૂર પડશે તેનું અનુમાન કરો.
પછી સરવાળો કરો અને તમે કરેલા અનુમાનની ચકાસણી કરો.

મોનુએ નીચે મુજબનાં બિલ બનાવ્યાં છે :

બિલની ચકાસણી કરો અને તમને ભૂલ જણાય તો તેને સુધારો.

કેશ મેમો રામદુકાન			
વસ્તુ	ભાવ	રૂ.	પૈસા
૧ દડો	૭	૭	૦૦
૩ પેન્સિલ	૨.૫૦	૭	૫૦
૫ ચોકલેટ		૨	૫૦
	કુલ	૧૭	૦૦

કેશ મેમો રામદુકાન			
વસ્તુ	ભાવ	રૂ.	પૈસા
૧ રમકડાની ગાડી		૧૫	૦૦
૩ ગ્લાસ દૂધ	૩.૫૦	૧૦	૦૦
૪ નોટબુક	૫	૨૦	૫૦
	કુલ	૪૫	૦૦

કેશ મેમો રામદુકાન			
વસ્તુ	ભાવ	રૂ.	પૈસા
૧ રમકડાની ગાડી	૬.૫૦	૬	૫૦
૩ પેન્સિલ	૨.૫૦	૭	૫૦
૭ ચોકલેટ	.૫૦	૩	૫૦
૧ બિસ્કિટ	૪.૫૦	૪	૫૦
	કુલ	૨૧	૫૦

* નીચેના સરવાળા કરો.

* ૧) ₹ ૧૨.૫૦ ૨) ₹ ૫૫.૫૦ ૩) ₹ ૩૦.૦૦
 + ₹ ૧૩.૦૦ + ₹ ૧૪.૦૦ + ₹ ૩૧.૫૦

* નીચેની બાદબાકી કરો :

૧) ₹ ૨૫.૫૦ ૨) ₹ ૧૦૩.૫૦ ૩) ₹ ૧૮.૫૦
 - ₹ ૧૧.૫૦ - ₹ ૬૨.૦૦ - ₹ ૭.૦૦

(૫) તમારી પાસે ૩૦ રૂપિયા છે. નીચેની વસ્તુઓ ખરીદ્યા પછી તમારી પાસે કેટલા રૂપિયા વધશે?

- * એક દડો, એક ઢોંગલી અને એક જિરાફનું રમકડું
 કુલ કિંમત _____. વધેલી રકમ _____
- * બે કેળાં, એક પડીકું બિસ્કિટ અને બે ખાલા લીંબુનું શરબત
 કુલ કિંમત _____, વધેલી રકમ _____

* ત્રણ નોટબુક, બે પેન્સિલ અને બે રબરની
કુલ કિંમત _____. વધેલી રકમ _____

મહાવરો

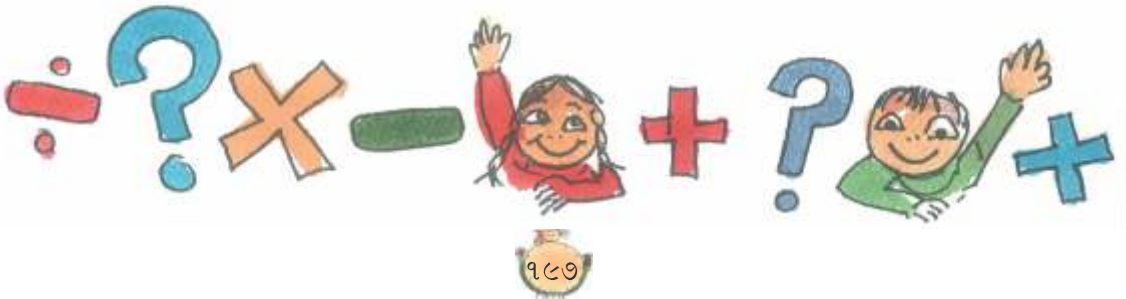
(૧) ત્રણ મિત્રો એક બેટ અને દડો ખરીદવા
ઈચ્છે છે.

બીના પાસે ₹ ૪૮.૫૦ છે. રમણ પાસે
₹ ૫૫.૫૦ અને વેણું પાસે ₹ ૩૮.૦૦
છે. તેમની પાસે કુલ કેટલા રૂપિયા
છે?

(૨) હરિએ ₹ ૬૨.૫૦ની રેલવે-
ટિકિટ બુક કરાવી. તેણે ૧૦૦
રૂપિયાની એક નોટ આપી. તેને
ટિકિટ સાથે કેટલા રૂપિયા પાછા
મળશે?

(૩) ગીતા અને તેના મિત્રો ખરીદી કરવા ગયા. તેણે ₹ ૫૮, ₹ ૩૭
અને ₹ ૨૨ની વસ્તુઓ ખરીદી. ગીતા પાસે સો રૂપિયાની એક નોટ
હતી. બિલની રકમ ચૂકવવા માટે તેણે તેના મિત્રો પાસેથી કેટલી
રકમ ઉછીની લેવી પડશે?

૪.

મુંબઈ સમાચાર કારખાનામાંથી બાળકોને મુક્ત કરાવ્યાં.

બંગાડીના એક કારખાનામાંથી ૧૦ બાળકોને આજે મુક્ત કરાવવામાં આવ્યાં. એક પત્રકાર અને પોલીસે તેમને દુઃખી હાલતમાં જોયાં. કારખાનાવાળા તેમની પાસે સખત મજૂરી કરાવતા. તે તેમને એક દિવસના ફક્ત ₹ ૨૦ આપતા હતા.

બાળકો ગામમાં તેમના ઘેર જવાથી ખૂબ જ ખુશ છે. તેઓ ખાસ શાળામાં જશે. જેથી કરીને તેઓ તેમની ઉંમરનાં બીજાં બાળકોની જેમ ભણી શકે.

બાળકો પાસે કામ કરાવીને કારખાનું પૈસા બચાવવાનો પ્રયત્ન કરે છે. પોલીસ તેની સામે હવે કાર્યવાહી કરશે.

ચાલો આપણે જોઈએ કે, કારખાનું કેટલા પૈસા બચાવવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યું છે.

૧ પુખ્ત વયના માણસને રૂપિયા મળવા જોઈએ = ₹ ૮૫ પ્રતિ દિવસ

૧ બાળકને ચૂકવાતા રૂપિયા = ₹ ૨૦ પ્રતિ દિવસ

એક માણસ દીઠ કારખાનાની બચત ₹ ૮૫ - _____ = ₹ ૬૫

પ્રતિ દિવસ ૧૦ માણસ દીઠ કારખાનાને થતી બચત

₹ ૬૫ × ૧૦ = ₹ _____ પ્રતિ દિવસ.

શોધો

તમારા વિસ્તારમાં એવી દુકાનો અને કારખાનાં છે કે જ્યાં નાનાં બાળકોને કામ કરવાની ફરજ પાડવામાં આવે છે?

તે બાળકોમાંનાં કેટલાંક બાળકો સાથે ચર્ચા કરો. તેમને કેટલા રૂપિયા ચૂકવાય છે?

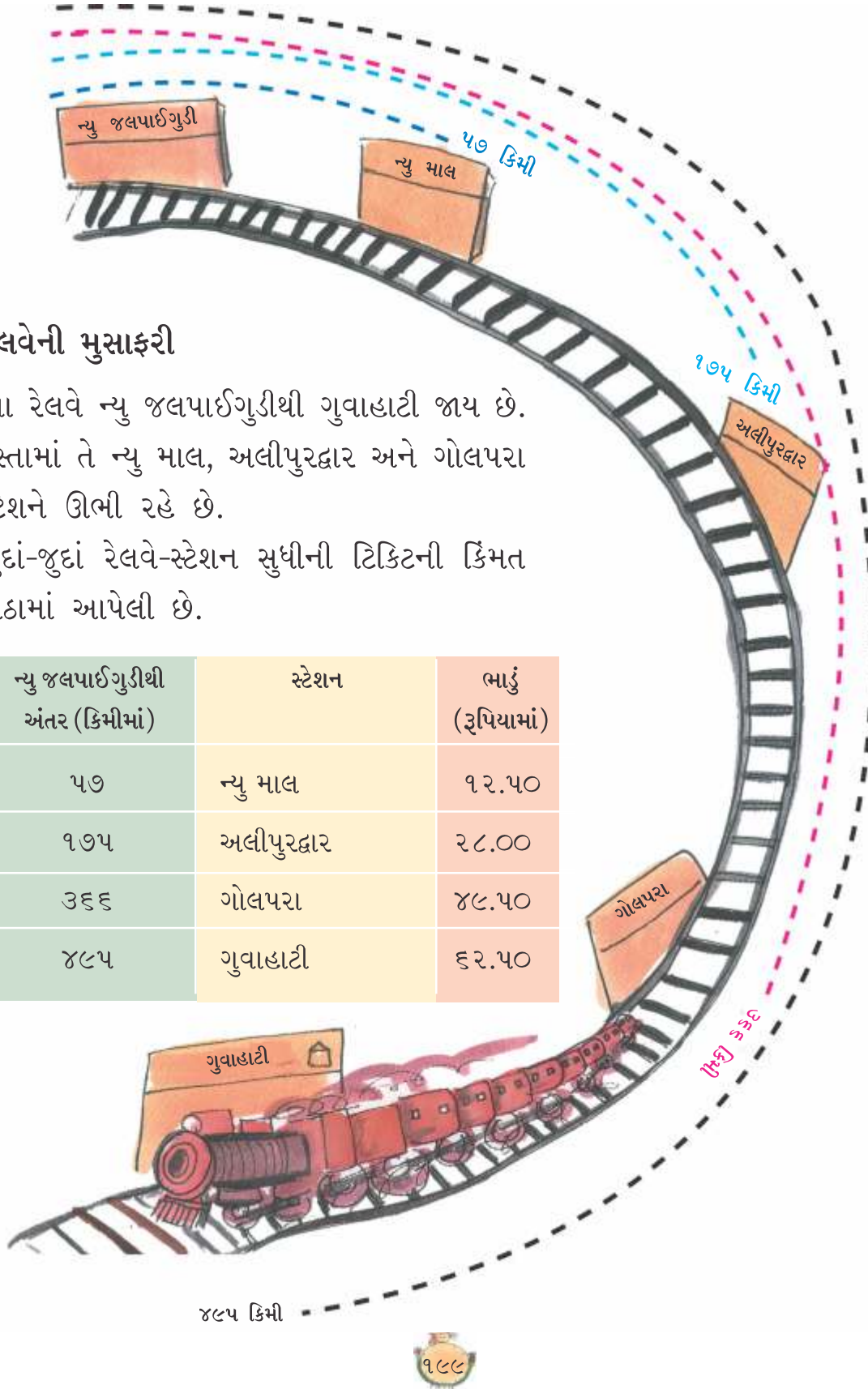
પૈસાની સમજ ફક્ત લેવડદેવડ પૂરતી જ હોય તે જરૂરી નથી. શિક્ષક તેમની સાથે સંકળાયેલા મુદ્દા પર બાળકોના અનુભવ વિશે વાત કરી શકે છે. જેમકે, મજૂરીકામ વગેરે

રેલવેની મુસાફરી

આ રેલવે ન્યુ જલપાઈગુડીથી ગુવાહાટી જાય છે.
રસ્તામાં તે ન્યુ માલ, અલીપુરદ્વાર અને ગોલપરા
સ્ટેશને ઊભી રહે છે.
જુદાં-જુદાં રેલવે-સ્ટેશન સુધીની ટિકિટની કિંમત
કોઠામાં આપેલી છે.

ન્યુ જલપાઈગુડીથી અંતર (કિમીમાં)	સ્ટેશન	ભાડું (રૂપિયામાં)
૫૭	ન્યુ માલ	૧૨.૫૦
૧૭૫	અલીપુરદ્વાર	૨૮.૦૦
૩૬૬	ગોલપરા	૪૯.૫૦
૪૯૫	ગુવાહાટી	૬૨.૫૦

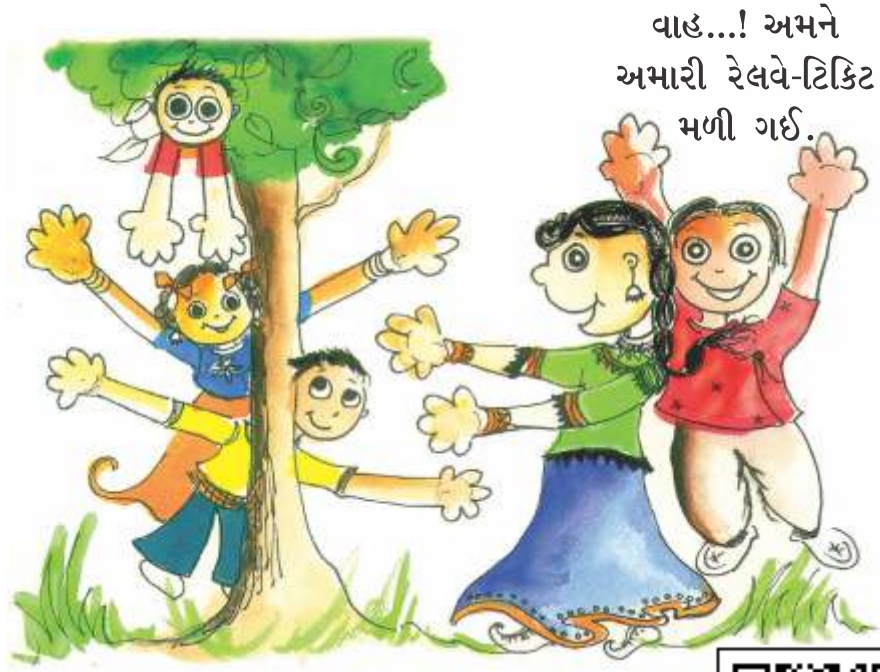

અંતર શોધો.

- (૧) ન્યુ માલથી ગુવાહાટી _____
- (૨) ન્યુ માલ અને ગોલપરા વચ્ચે _____
- (૩) અલીપુરદ્વારથી ગુવાહાટી _____
- (૪) ન્યુ માલ અને અલીપુરદ્વાર વચ્ચે _____
- (૫) ગોલપરાથી ગુવાહાટી _____

ટિકિટની કિંમત શોધો :

- (૧) ભૂપેન ન્યુ જલપાઈગુડીથી અલીપુરદ્વાર જાય છે. ટિકિટ-ભાડું કેટલું થશે?
- (૨) ઇન્દિરાને ન્યુ જલપાઈગુડીથી ગોલપરા જવું પડે તેમ છે. તેણે ટિકિટ માટે કેટલા રૂપિયા ચૂકવવા પડશે?
- (૩) ડેબુ, સીમા અને ગોવિંદ ન્યુ જલપાઈગુડીથી ન્યુ માલ જાય છે. તેમણે ત્રણ ટિકિટના કેટલા રૂપિયા ચૂકવવા પડશે? તેઓએ ₹ ૫૦ની એક નોટ ટિકિટ માટે આપી. તેઓને કેટલા રૂપિયા પાછા મળશે?

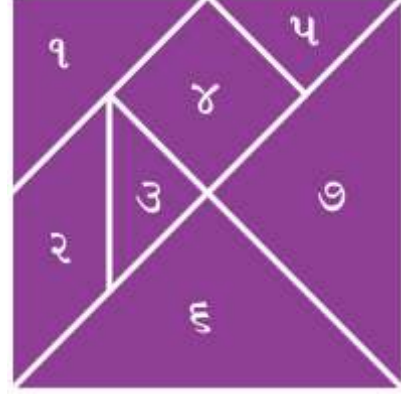
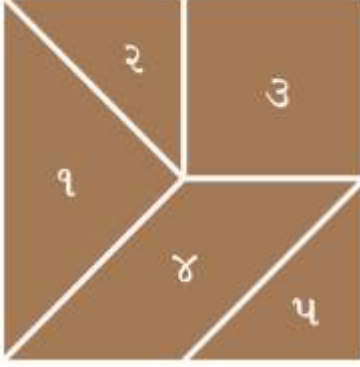
વાહ...! અમને
અમારી રેલવે-ટિકિટ
મળી ગઈ.

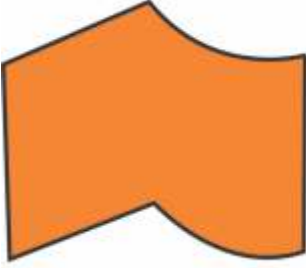
કાપવા માટેનું પાનું

૫ - ટુકડાનો ટૅનગ્રામ (પાન ૬૬)

૭ - ટુકડાનો ટૅનગ્રામ (પાન ૬૭)

આ ટાઈલ્સને કાપો અને કાર્ડ પર ચોંટાડો. તમારે જેટલી જોઈએ તેટલી નકલ બનાવો અને ભોંયતળિયાને ઢાંકો.

તમે આ કાપી શકો છો અને રમતના રૂપિયા તરીકે ઉપયોગ કરી શકો છો.

